

חיפה בשטח

מס' 5 | אפריל 2014

עיתון החקלאות של חיפה כימיקלים

משפחת ההדרים
של אורי מוטשן

נווה המדבר
של כפיר - גלעד

ישי וקסמן
על חנקת אשלגן

משפחת ההדרים מעין ורד

שחר דיין

זנים ותיקים כמו טבורי, אשכולית וולנסיה. זן האור שהגיע מוולקני קיים אצלנו כ-15 שנה, והוא אחד הזנים המוצלחים ליצוא."

משק מוטשן מתמחה בשתלנות הדרים ומרכז 25 דונם של משתלה מטופחת, בצד 250 דונם פרדס, ומגדלים בו מגוון סוגי הדרים לשוק המקומי וליצוא, במיוחד את קלמנטינת ה'אור' ואשכולית אדומה. בשנות ה-80 המוקדמות התחילו לפתח את ענף המשתלה תחת בתי רשת, תוך פיתוח מתמיד של זנים חדשים בפרדס.

ספר לי על הדישון במשק.

"נתחיל במשתלה. דשן-כל 20-9-20 עם מיקרואלמנטים עושה יופי של עבודה. התחלתי עם הנוסחה הזו אחרי הרבה שנים של הרכב פשוט ומסורתי יותר, ואין מה להשוות. הדישון במשתלה כמובן פרופורציונלי, וההרכב המאוזן של הדשן-כל מתאים לצרכי גידול השתיל כל השנה, גם מבחינת ההתאמה למצע השתילה בשקית הגידול. להשלמת הזנה ויישור קו במשתלה אני נותן ריסוסי עלווה עם דשן-כל 23-7-23 שמכיל גם מיקרו, וזה מספיק בהחלט."

במשתלה כמו במשתלה, יש פה מגוון שלבי גידול.

"נכון. יש שטחים של גידול כנות, חלקות אחרי שלב ההרכבה (הרכבות 'עין'), חלקות גידול

אי אפשר לתפוס את אורי מוטשן (ניצן) לבדו במשרד כמעט אף פעם: תמיד יש איתו חקלאי שבא להתייעץ ולהחליף רשמים, מדרך חקלאי שמגיע לסיור הקבוע בפרדס או אגרונום חברה שבא ללמוד מאורי עוד פרק בהלכות משתלה והדרים. ככה זה כשאתה אחד הפרדסנים המוכשרים בארץ.

ארבעה דורות של פרדסנים גדלו במשק בעין-ורד שבשרון: הסבא, ממייסדי עין-ורד, שהקים לפני 84 שנים את ענף השתלנות במשק עם שתי כנות, בנייהן כנת החושש המפורסמת; אביו של אורי ואורי עצמו, ובשנתיים האחרונות הצטרף שחר הבן הבכור למשק, עם סיום לימודיו במגמת קרקע ומים בפקולטה לחקלאות. אורי גם פעיל מאוד בקהילת מגדלי ההדרים בארץ, חבר בוועדה הענפית, ומגלה מעורבות ואכפתיות בתחום.

"המשק שלנו משפחתי ומבוסס על עבודה עצמית" מספר אורי, "זהו אחד הדברים המיוחדים שבו. כבר היו מצבים בהם אבא, הדוד ואני קטפנו 400 טון שמוטי בעונה, יחד עם עוד

חברים יקרים,

בזמן האחרון שומעים הרבה על החקלאות הישראלית - ממחירי הירקות והפירות, מצב המים, האקלים המתעתע ועד להישגי המחקר ויכולותיו המופלאות של החקלאי הישראלי. מידי פעם שומעים גם על הקושי של חקלאים לשמור על מפעל חייהם, אך זה נבלע בבלייל החדשות היומיומיות.

משרד ישראל בחיפה כימיקלים הינו תמונת מראה של מצב החקלאי: בפתיחות עונה ותחילת האביב ידינו מלאות בעבודה יחד אתכם; בזמן קרה וסופה אנו ממתנינים בציפייה מתוחה, וכאשר מתעוררת שאלה או בעיה בשדה - אגרונום חיפה מגיע כדי לתת פתרון מקצועי וללוות את החקלאי בדרכו להצלחה. הקרבה הבלתי אמצעית לחקלאי היא תפיסת עבודה טבעית ובסיסית אצלנו בחיפה. וכי יש דרך אחרת בחקלאות?

אני מזכירה כל זאת כי יצאתי לא מעט לשטח בשנה האחרונה, לראות ולשמוע אתכם. מפגישות בשטח ושיחות בגובה העיניים למדתי המון, הכרתי אנשים מעניינים וטובים והבנתי טוב יותר את החקלאות וצרכיה. אני מאמינה שזו הדרך הנכונה להרגיש את הדופק האמתי של השטח ולקבל החלטות. מדיניות המחירים החדשה של החברה, השינויים שעשינו בפעילות המשרד והנוכחות החזקה שלנו הם נגזרת ישירה של הגישה שלנו לחקלאי.

אשמח להמשיך ולפגוש אתכם בשטח עם האגרונומים שלנו, ואני מאחלת לכולכם אביב נעים: קציר, אסיף וקטיף מוצלחים, יבול מבורך.

עדינה ברייר
מנהלת משרד ישראל

מוצר עיקרי לריסוסי עלווה או הדשייה. העובדה שגם דשן-כל מכיל אותו כספק האשלגן העיקרי רק עושה טוב למוצר וכמובן לתוצרת שלנו".

כדי להתרשם מהמשתלה, צריך לבוא ולראות בעיניים: משטחים עמוסי שתילים יפהיים ואחידים, ארוזים בעטיפה מיוחדת, עושים את דרכם למשאיות המשלוח, ומדי כמה דקות עובר ונכנס פרדסן, חקלאי מהסביבה או אפילו גן המחפש את תוצרת המשתלה. פועלים ממושמעים עסוקים בהזמנות, ועל כל התכונה הזו מנצח אורי בכישרון רב.

מקומו של דשן-כל, לפי אורי, אינו נפקד מהפרקטיקה המשקית. "דשן-כל 23-7-23 משולב גם בריסוסים נגד עש המנהרות ואקריות

ושתילים בוגרים מוכנים לשיווק. המטרה אחת: לייצר שתיל בוגר, חזק ובריא, שייקלט טוב בקרקע, ויוכל לגדול ולהניב פרי מסחרי איכותי תוך שנים ספורות משתילה. את כל השלבים האלה חייבים לתמוך בהזנה איכותית, מדויקת, שמכילה את כל מה שהצמח הצעיר צריך. לעיתים אני 'מחזק' את השטח עם חנקת אשלגן מועשר במיקרואלמנטים, כדי לעבות את הענפים, לתמוך בעלווה ולהעשיר במיקרו".

מה לגבי הפרדס עצמו?

"בפרדס הדשייה מתבצעת עם דשנים פשוטים יותר, אבל מידי פעם מרכיב חנקת אשלגן שתמיד תורם לאיכות הגידול והפרי. מעבר לכך גם ריסוסי עלווה עם דשן-כל 23-7-23 להרצה של

ועוזר מאוד, וזה דבר בסיסי. שתדע לך - דיזון נכון והזנה טובה יכולים גם לחסוך בחומרי הדברה, כיוון שעץ חזק או שתיל שבנוי טוב גם עמידים יותר בפני מחלות ופגעים" מסכם אורי.

מאוחר יותר, בפרדס האור באחת החלקות שמסביב לעין-ורד, אנחנו מנסים ללקט פרי אחרון שנשאר על העץ ונשכח בקטיף של העונה שעברה. הפרי מתוק וטעים במיוחד. האביב הקדים מעט, העצים שופעי עלווה והפריחה בשיאה, והפרדס הוא כוורת הומה של דבורים מאביקות. החיוך, כרגיל, לא מש מפניו של אורי.

אורי, יש לך את העבודה הכי טובה בעולם.

"תכתוב - שכשהעבודה שלך היא גם התחביב, אז היא הכי טובה בעולם."

פרדסים צעירים או בתחילת עונה, וכמובן, ריסוסי עלווה עם בונוס (מוצר על בסיס חנקת אשלגן ש.ד.) בשלב הפרי. אין דבר כזה גידולי פרדס בלי ריסוס של בונוס. רוב הפרדסים בארץ מגדלים קליפים ליצוא, ואיכות הקליפה, גודל פרי וחיי מדף נגזרים בעיקר מדיזון אשלגני נכון".

במשרד יש מסך המקרין דרך קבע נתוני השקיה ודיזון. "כל המשתלה ממוחשבת בהיבט של ממשק השקיה ודיזון" מסביר אורי, "ובפרדס יש מערכות טנסיומטרים שמשרדים ישירות לפה. בעתיד יש לנו כוונה גם למחשב את כל שאר חלקות הפרדס".

"אנחנו ותיקים בנושא חנקת אשלגן" מוסיף אורי, כשאנחנו עושים את דרכנו למשתלה שמאחורי המשרד. "40 שנה אנחנו כבר משתמשים בו והוא

נווה המדבר של כפיר - גלעד

שחר דיין

כשמצללים לרמי כפיר, הרינגטון שנשמע הוא "צל עץ תמר", מה שמכין אותך לביקור במשק כפיר-גלעד. שם המשק מכיל שני שמות: רמי כפיר ואלי גלעד, שני שותפים תושבי מושב משואה שבבקעת הירדן. אין תמךן שלא מכיר את החבר'ה ממשואה, ואין בבקעה מי שלא מכיר את פינת החמד של המשק: בית אריזה הומה בלב נווה מדבר מוצל ויפהפה, מוקף במטע תמרים מוקפד. הרבה אירועי חקלאות וכנסים מקצועיים מתקיימים בפינה היפה הזו, ואצל אלי ורמי תמיד אפשר למצוא אוזן קשבת וסיפורים מעניינים על כוס קפה טוב.

ושאר הגידולים?

אהה, באת לעשות פרסומת אני מבין.

נו מה.

"בכיף. אז חוץ מתמרים, בלימונים אני מיישם דשן-כל 27-0-27 ללא מיקרו, שהוא לא יקר ומאוד איכותי, וזה מה שהפרדס צריך פה. בענבים נותנים דשן-כל 23-7-23 עם מיקרו - צריך לזכור שעונת הדישון קצרצרה וחייבים דשן איכותי. בחממה אנחנו משתמשים בדשן-כל 20-9-20 עם מיקרו שמתאים לחממות ומשתלות עם מצע מנותק."

"המטרה שלנו תמיד היא לייעל את המשק" מוסיף אורי, "בכל משק אפשרי: אם זה השקיה, הדברה או דישון, אנחנו לא חוסכים אף פעם אבל מכוונים לפתרון הכלכלי ביותר. דשן מוצק הוא פתרון משתלם, נוח לשימוש ואמין."

מאחל לכם עונה מוצלחת, חברים.

"תבוא כשהיו תמרים", אומר רמי ומוסיף, "אין פרי שישווה לפרי הזה."

אורי דוד, תושב משואה וחברם של רמי ואלי, הוא מנהל העבודה במשק ואחראי השטח. מלאכת הכנת הדשן היא העסק שלו. "כבר מזמן לא עומדים מעל מיכל דשן ומערבבים ידנית" אומר אורי, איש צנום, חייכן ונמרץ, שלא אוהב לעגל פינות. "אם עושים דשן, אז מכינים כמו שצריך. רכשנו מפוח המסה מקצועי תעשייתי שיועד לעבוד בעומסים גדולים, ובעזרתו אנחנו ממיסים דשן מוצק מסוגים שונים, גם דשן מורכב וגם הרכבות עצמיות פשוטות. העבודה עם המפוח נוחה, מהירה ומקצועית, ואין בעיה להמיס כל תרכובת בצ'ק צ'ק".

לדוגמה.

"לתמרים בראש ובראשונה אני מרכיב חנקת-אשלגן עם חנקן וחומצה זרחתית. האשלגן חשוב מאוד לאיכות הפרי, ומיישמים אותו בעיקר בעונת הגידול המרכזית, מחנטה ואילך. מכיוון שרובו המוחלט של יבול התמרים מיועד ליצוא, כל מדד איכות הוא חשוב ביותר, ואסור לחפף בהזנה. יש גם נוסחאות דשן-כל מתאימות מורכבות לתמרים שמאוד דומות להרכבה שאני עושה".

בנוסף מחזיק המשק פרדס לימונים, כרם ענבים וחממה מיוחדת שבה רמי מטפח זני נשירים. "החממה זה הבייבי שלי" מספר רמי, "יש לי כאן עשרות זנים של אפרסק, משמש, שזיף ועוד. המטרה היא לאתר זן שמתאקלם ומניב בצורה הטובה ביותר ולהפוך אותו למסחרי ומקצועי. עשינו נפלאות בבקעה עם הרבה גידולים, ונצליח גם בזה".

ישי וקסמן, אגרונום אזור צפון על חנקת אשלגן

חנקת אשלגן הוא המוצר העיקרי וספינת הדגל של חיפה כימיקלים; אנו מיצרים כחצי מיליון טון חנקת אשלגן בשנה, המיוצא ליותר מ-120 מדינות ברחבי העולם. אפשר לעלות על הר בקמציטקה שמגדלים שם ירקות ולמצוא שקי חנקת אשלגן של חיפה כימיקלים.

מקור האשלגן הנקי והאיכותי ביותר בעולם כיום הוא חנקת האשלגן. אין מוצר דשן אשלגני איכותי, יעיל וידידותי לסביבה יותר ממנו. תכונות חיוניות כמו קליטה טובה ע"י הצמח, מניעת המלחה בקרקע, ניצולת דשן טובה ושיפור קליטה של יסודות אחרים עושים אותו למבוקש ביותר בחקלאות העולמית.

לחנקת האשלגן פנים רבות: עשרות מוצרים תחת המותג העיקרי שלנו שנקרא Multi-K, מועשר בזרחן, בסוגי מיקרואלמנטים שונים, עם תוספי ריסוס מיוחדים (בנוס - מכירים?), חנקת אשלגן מגורען למפזרות שדה ועוד. בשנה האחרונה השקנו בהצלחה רבה בישראל חנקת אשלגן עם מיקרו כפול.

בישראל הוא נחשב לדשן ותיק ומוערך ביותר: בקרקעות בעייתיות ומומלחות, באזורי מים בעיתיים, ובכלל לכל סוגי החקלאות, בהדשייה, פיזור, הצנעה או ריסוס עלויותי. תכונה נוספת שהופכת אותו למועדף בישראל - אינו מכיל כלור או נתרן. הדשייה עם חנקת אשלגן חוסכת במנות ההשקיה.

בשל תכונותיו הטובות, חנקת האשלגן הוא המרכיב העיקרי בנוסחאות הדשן-כל. בפעם הבאה שתדשנו עם כל נוסחה שהיא - זכרו שהיא מכילה חנקת אשלגן.

בארץ נוהגים לתת לעיתים דישון טכני עם חנקת אשלגן: מזרימים לתוך קו ההשקיה מנות מודדות, כדי להגדיל ולחזק רקמת פרי או ירק, לעבות גבעולי פרח או לחזק עלווה של שטח "חלש".
נוסחתו 13-0-46 אשלגן - זרחן - חנקן, ובקילו אחד יש 130 גרם חנקן חנקתי ו-380 גרם אשלגן צרוף.

הגיע זמן חנקת אשלגן

גם אתה יכול: דשנים המבוססים על חנקת אשלגן

עם דשני חיפה אתה יכול להיות בטוח שהגידולים שלך מקבלים רק דשנים המבוססים על חנקת אשלגן, ונהנים מכל היתרונות של הזנה מדויקת המותאמת לתנאי הגידול בארץ. הדשנים מבוססי חנקת אשלגן מספקים כל מה שהצמח צריך: 100% יסודות הזנה ללא כלור או נתרן. הודות ליתרונות היחודיים של חנקת האשלגן, הדשנים נקלטים במהירות, מזינים את הצמח ביעילות, ואינם מותירים שאריות בקרקע.

Pioneering the Future

חיפה בשטח. האגרנומים שלנו ישמחו לעמוד לרשותך, ולחלוק איתך את הידע המעודכן, המקצועי והמניב ביותר. לייעוץ ולהדגמת פתרונות יישום יעילים פנה אלינו: צפון: ישי וקסמן 054-6756675, מרכז: שחר דיין 054-5616260, דרום: יוסי סופר 054-5616122

חיפה כימיקלים בע"מ טל: 074-7373737 מייל: info@haifa-group.com www.haifa-group.com